LCRM – Legal Resources Centre from Moldova

Înainte ?i dup? pandemia COVID-19 – provoc?ri ?i oportunit??i pentru drepturile digitale

Jomir Dumitru · Wednesday, May 26th, 2021

Suntem în prim?vara anului 2021, iar pandemia COVID-19 nu d? semne de retragere. Chiar dac? procesul de vaccinare a început ?i în Republica Moldova, comunitatea global? ne transmite semnale c? înc? e devreme s? sl?bim garda. În pofida eforturilor de preven?ie ?i imunizare, unele state se confrunt? deja cu cel de-al treilea sau chiar al patrulea val de pandemie. Potrivit estim?rilor, este posibil ca multe ??ri cu venituri mici, inclusiv Moldova s? nu dep??easc? pandemia pân? la sfâr?itul anului 2022[1].

Dincolo de implica?iile pe care le comport? pandemia asupra sistemului de s?n?tate, pandemia are efecte adverse inclusiv asupra drepturilor omului. Sub pretextul restric?iilor legate de COVID-19, mai multe guverne din întreaga lume, au ac?ionat pentru a limita libert??ile fundamentale ?i spa?iul societ??ii civile. Potrivit ICNL[2] COVID-19 Civic Freedom Tracker, peste 140 de ??ri din întreaga lume au ini?iat diverse m?suri legislative care limiteaz? libertatea de întrunire, asociere, libertatea de exprimare sau care aduc ingerin?e în via?a privat? a persoanelor.[3]

Institutul Interna?ional pentru Democra?ie ?i Asisten?? Electoral? (International IDEA), organiza?ie interguvernamental? care sprijin? democra?ia durabil? la nivel mondial, constat? c? în ??rile europene[4], principalele trei provoc?ri cauzate de pandemie se refer? în special la:

- Reducerea libert??ilor civile, inclusiv a libert??ii de exprimare, asociere sau libertatea întrunirilor;
- Perturbarea cicluri electorale, inclusiv amânarea sau suspendarea desf??ur?rii alegerilor;
- Cre?terea cazurilor privind violen?a în familie.

Republica Moldova nu este o excep?ie. Parlamentul de la Chi?in?u a instituit stare de urgen?? în luna martie 2021 pentru a amâna desf??urarea alegerilor anticipate parlamentare, ac?iune anulat? subsecvent de c?tre Curtea Constitu?ional?.[5] Potrivit informa?iilor Centrului Interna?ional „La Strada”, pandemia a acutizat situa?ia victimelor violen?ei in familie, or posibilit??ile de a raporta cazurile de violen?? prin sesizarea poli?iei au fost mult prea limitate sau chiar imposibile.[6] În ceea ce prive?te reducerea libert??ilor civile, Potrivit raportului Avocatului poporului privind respectarea drepturilor ?i libert??ilor omului în Republica Moldova, în pandemie, autorit??ile, în lini mari, nu au ?inut cont de abord?ri bazate pe drepturile omului. Aceasta a condus la inclusiv la adâncirea s?r?ciei, cre?terea inegalit??ilor, discrimin?ri structurale ?i consolidate ?i la înr?ut??irea situa?iei privind drepturile omului. [7] În acela?i timp, deciziile Comisiei excep?ionale pentru situa?ii Excep?ionale a Republicii Moldova au con?inut un ?ir de abateri dispropor?ionate de la

normele legale privind accesul la justi?ie, derogarea de la prevederile Codului de Procedur? Civil?, Codului Administrativ, Codului muncii, Codului vamal, etc. Majoritatea acestor abateri ?i derog?ri au fost totu?i remediate ulterior, se remarc? în raportul Avocatului poporului.[8]

În continuare, potrivit exper?ilor[9] pandemia va solicita din partea guvernelor m?suri rapide ?i eficiente. Aceasta poate conduce la o utilizare sporit? de c?tre guverne a tehnologiilor digitale pentru a combate r?spândirea virusului. În acela?i timp, ?i persoanele obi?nuite vor fi tot mai dependente de utilizarea tehnologiilor digitale pentru a-?i exercita drepturile fundamentale.[10] În aceast? privin??, tot mai relevante devin discu?iile privind necesitatea protej?rii drepturile digitale.

Ce sunt drepturile digitale?

Pe lâng? drepturile „clasice” precum libertatea de exprimare sau libertatea de asociere, în comunitatea interna?ional? se discut?, cu prilejul pandemiei inclusiv, despre drepturile digitale. În contextul pandemiei, discu?iile privind relevan?a protej?rii drepturilor digitale devin ?i mai pregnante, în contextul în care pandemia a creat condi?ii în care suntem obliga?i s? ne autoizol?m sau s? muncim de la distan??.

Drepturile digitale sunt acele drepturi ale omului ?i drepturile legale care permit persoanelor fizice s? acceseze, s? utilizeze, s? creeze ?i s? publice suporturi digitale sau s? acceseze ?i s? utilizeze calculatoare, alte dispozitive electronice ?i re?ele de telecomunica?ii. Conceptul este în special legat de protec?ia ?i realizarea drepturilor existente, precum dreptul la via?? privat? ?i libertatea de exprimare.

Exemple ?i descifrarea drepturilor digitale (Consiliul Europei)[11]

Accesul la internet
? Accesul la Internet ne permite s? ne exercit?m drepturile ?i libert??ile fundamentale. În calitate de principiu general, nu ar trebui s? fim deconecta?i de la Internet, decât dac? acest lucru este decis de c?tre o instan?? judec?toreasc?. Mai mult, acces la internet ar trebui s? fie la pre?uri accesibile ?i egal accesibil tuturor.

Libertatea de exprimare ?i informare
? Suntem liberi s? ne exprim?m online ?i s? acces?m informa?ii ?i opinii, inclusiv cele care pot ofensa, ?oca sau deranja, respectând în acela?i timp reputa?ia ?i intimitatea altora. În acela?i timp, autorit??ile publice au datoria de a respecta ?i proteja drepturile noastre. Orice restric?ii privind libertatea de exprimare trebuie s? urm?reasc? un scop legitim în conformitate cu Conven?ia European? a Drepturilor Omului.

Protec?ia identit??ii ?i datelor personale
? Putem alege s? nu ne dezv?luim identitatea online, (cu excep?ia cauzelor în care autorit??ile na?ionale confirm? în instan?? un interes legitim pentru a ne oblige s? facem acest lucru).

Libertatea de întrunire, asociere ?i participare
? Avem libertatea de a utiliza orice site web, aplica?ie, sau alt serviciu disponibil pe internet. În acela?i timp, beneficiem de dreptul de a protesta pa?nic online, singuri sau împreun? cu al?i colegi ?i prieteni. Cu toate acestea, trebuie s? fim con?tien?i de faptul c? ne putem confrunta cu consecin?e, inclusiv juridice dac? protestul online duce la blocaje, întreruperea serviciilor sau deteriorarea bunurilor altor persoane.

Confiden?ialitate ?i protec?ia datelor
? Datele noastre personale ar trebui prelucrate numai cu consim??mântul nostru sau doar în cazurile prev?zute de lege. De fiecare dat? când datele noastre personale sunt prelucrate sau transferate c?tre alte p?r?i, trebuie s? fim informa?i cine când, ?i în ce scop va prelucra aceste date. Suntem în drept s? ne exercit?m controlul asupra datelor noastre sau s? solicit?m ?tergerea datelor despre noi.

Guvernele, mediul de afaceri ?i organiza?iile societ??ii civile au deopotriv?, responsabilitatea de a face partea lor pentru a atenua consecin?ele COVID-19. Secretarul general al ONU, António Guterres, a declarat ca lumea post-COVID19 va fi mult mai digital? decât înainte, iar drepturile omului ?i sunt esen?iale pentru modelarea r?spunsului la pandemie.[12]

R?mâne?i al?turi de CRJM pentru a afla mai multe detalii despre noile tehnologii ?i drepturile omului în era digital?. Ne pute?i urm?ri pe pagina noastr? web CRJM.org ?i re?elele de socializare Facebook, OK.ru, Twitter, Linkedin.

Acest articol face parte dintr-o serie de publica?ii non-academice realizate de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) în cadrul proiectului „Program de capacitare în drepturi digitale" sus?inut de Centrul Interna?ional pentru Drept non-profit (ICNL). Opiniile exprimate apar?in CRJM ?i nu reflect? în mod necesar pozi?ia ICNL.

[1] Economist Intelligence Unit, 27 January 2021 „More than 85 poor countries will not have widespread access to coronavirus vaccines before 2023" https://www.eiu.com/n/eiu-latest-vaccine-rollout-forecasts/.

[2] ICNL – International Center for Not-profit Law: www.icnl.org.

[3] ICNL COVID-19 tracker: https://www.icnl.org/covid19tracker/.

[4] IDEA International „Taking Stock of Regional Democratic Trends in Europe Before and During the COVID-19 Pandemic" : https://www.idea.int/sites/default/files/publications/regional-democratic-trends-europe-before-and-during-COVID-19.pdf.

[5] Avizul Cur?ii Constitu?ionale din 9 iunie 2021: https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=avize&docid=66&l=ro

[6]Centrul La Strada „R?spunsul organelor de drept la cazurile de violen?? în familie în contextul crizei COVID-19 în Republica Moldova": http://lastrada.md/pic/uploaded/Studiu_Raspuns_org_drept_RO.pdf

[7] Raport privind Respectarea Drepturilor ?i Libert??ilor Omului în Republica Moldova în Anul 2020: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/04/Raport-2020-FINAL-RED.pdf

[8] Deciziile Comisiei Excep?ionale pot fi accesate aici: http://alegeri.md/w/Dispozi%C8%9Biile_Comisiei_pentru_Situa%C8%9Bii_Excep%C8%9Bionale_a_Republicii_Moldova

[9] Council of Europe „digital solutions to fight covid-19 2020 data protection report (2020), p. 5.

[10] Ibid. sumar executiv.

[11] Consiliul Europei „Guide to Human Rights for Internet Users" (2021) https://rm.coe.int/1680301b6e.

[12] UN Digital Cooperation Roadmap: https://www.un.org/en/content/digital-cooperation-roadmap/.

This entry was posted on Wednesday, May 26th, 2021 at 10:41 am and is filed under Blog
You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Both comments and pings are currently closed.